

Kermiserfgoed Activiteitenplan Faro 2025 bijlage ad.4

Kermisexploitanten hebben al eeuwenlang een nomadisch reizend bestaan. Hun manier van leven en werken wordt van generatie op generatie doorgegeven. In kermisgezinnen hebben alle gezinsleden hun eigen taak. Kermisfamilies zijn trots op hun manier van leven, hun kermisattracties en hun erfgoed. Kermisfamilies hebben een Europees netwerk. In Nederland hebben we de Rijdende School en het Kermis- en circuspastoraat die als voorbeeld dienen voor andere Europese landen. Kermis staat op de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland. De kermiscultuur in België en Frankrijk is op 4 december 2024 officieel door Unesco ingeschreven op de Representatieve Lijst van het Immaterieel Cultureel Erfgoed van de Mensheid. Nederland wil daarbij aansluiten samen met Finland, Zweden en Ierland en wil daarbij de kartrekker zijn.

Kermis is een feest voor iedereen. Kermisbezoekers vind je in alle culturen, leeftijden en sociale klassen. Hoewel het fenomeen kermis overal in Europa bekend en populair is, staat de levenswijze van kermisfamilies en het kermisbedrijf in heel Europa onder druk. Toenemende regelgeving op het gebied van milieu en veiligheid, de concurrentie van pretparken en festivals, de leegloop van het landelijk gebied, de beschikbaarheid van kermislocaties in het centrum van een stad of dorp, de kansenongelijkheid van kermiskinderen en het imago van rondtrekkende groepen zet het leven van kermisexploitanten onder druk en maakt het voor de kermisgemeenschap moeilijk om hun immaterieel erfgoed te behouden en aan de toekomst door te geven. In dit project willen we op Europees niveau de handen in elkaar slaan en kennis en ervaring uitwisselen met elkaar. Wij werken samen met vertegenwoordigers uit België, Frankrijk, Ierland, Zweden en Finland. De landen waar het immaterieel erfgoed, net als in Nederland, op de nationale immaterieel erfgoedlijst staat.

De aanvrager is de Stichting Kermiserfgoed, waarin alle partijen die bij kermis betrokken zijn, waaronder kermisexploitanten, kermisbonden, kermisorganisaties, gemeentelijke overheden, Rijdende School, Kermispastoraat en kermisliefhebbers. De Stichting Kermiserfgoed wordt in project gesteund door de Rijdende School. Er komt een stuurgroep en er wordt een projectleider aangenomen. Daarnaast zullen de leden van de Stichting Kermiserfgoed er nog vele vrijwilligersuren insteken en zal extra expertise moeten worden ingehuurd. De projectleider krijgt kantoor op de Rijdende School.

Wij zoeken directe samenwerking met de kermisorganisaties in België en Frankrijk, omdat de kermiscultuur daar zowel nationaal als internationaal erkend is, en met Ierland, Zweden en Finland omdat kermis daar net als in Nederland op de landelijke inventaris is bijgeschreven. Deze landen hebben allemaal een borgingsplan om de kermiscultuur toekomst te geven gemaakt.

Met dit project willen wij bijdragen aan een beter collectief bewustzijn van de kermisgemeenschappen in de verschillende landen, het zelfbewustzijn vergroten en werken aan een gezamenlijke agenda om samen te werken aan een betere bescherming van de grondwaarden en leefwijzen.

Stap 1 Project opzetten en uitwerken

- Projectplan verder uitwerken.
- Stuurgroep in leven roepen en inwerken.
- Projectleider aanstellen.

De Stuurgroep zal bestaan uit leden van de Stichting Kermiserfgoed en vertegenwoordigers van de Rijdende School, het Kermispastoraat, de Kermisbonden c.q. kermisexploitanten.

Stap 2 Contacten leggen en relaties opbouwen met de kermisorganisaties in Europa

Wij verkennen en maken een overzicht van de kermisorganisaties in de Europese lidstaten. We inventariseren van de Europese lidstaten de contactgegevens van:

- Kermisbonden
- Organisaties (kerkelijke organisaties, onderwijs, musea, archieven)
- Centrale contactpersonen (exploitanten)
- Centrale contactpersonen (ondersteuners, kenners, liefhebbers)

Dan gaan we op zoek naar landen die mee willen doen. Dat kunnen naast Ierland, Zweden en Finland ook nog andere landen zijn.

- Brede internet uitvraag over wens om aan te sluiten bij dit project: wie doet mee?
- Contact met aan te sluiten landen over dossiers, sterkte en zwakte analyses

Voor deze gegevens zullen we gesteund worden door de beide Kermisbonden en de ESU de Europese Kermisorganisatie.

Wij onderhouden intensief contact met de landen die willen meedoen.

- Wij hebben vanaf het begin intensief contact met België en Frankrijk.
- We nemen contact op met de landen waarvan we weten dat die ook hun kermiscultuur via een borgingsplan en de plaatsing op de nationale immaterieel erfgoed inventaris aan het toekomstbestendig maken zijn. Dat zijn Ierland, Zweden en Finland.

Stap 3 Dossieranalyse

Wij vergelijken de verschillende immaterieel erfgoed dossiers en borgingsplannen met elkaar

- a. Internationaal dossier Unesco België en Frankrijk
- b. Nationale dossiers Ierland, Zweden, Finland en Nederland

Waar lopen de kermisorganisaties in die landen tegenaan, wat zijn de problemen en uitdagingen, hoe ziet hun sterkte en zwakte analyse eruit, welke borgingsacties hebben zij of willen zij ondernemen, op welke punten kunnen we van elkaar leren etc.

De Stichting de Rijdende School wil deze taak op zich nemen.

Stap 4 Bezoek en kennismaking Ierland, Zweden en Finland

Het beste werk is als je elkaar in de ogen kunt kijken. Wij gaan op bezoek bij de kermisorganisaties in Ierland, Zweden en Finland. Waarschijnlijk is België ook bij deze bezoeken betrokken.

- Kennismaken
- Organisaties met elkaar vergelijken
- Verkennen hoe we in dit project kunnen samenwerken
- Verslag bezoeken

Deze bezoeken zullen heel belangrijk zijn om een goede samenwerking tot stand te brengen. Voor de organisatie en begeleiding huren we extra begeleiding in van de Rijdende School.

Stap 5 Digitale (deel)bijeenkomst(en) over thema's

Via teams vergaderen we minimaal een keer of twaalf samen om helder te krijgen wat de uitdagingen om het kermiserfgoed te borgen zijn.

- Reizen van en naar kermissen, kermisplaatsen
- Woonwagenterreinen
- Onderwijs
- Imago
- Discriminatie of opname reizende gemeenschappen
- Keuringen
- Contacten overheden
- Borgingsacties (nader uitwerken aan de hand van dossier Unesco)

De teamvergaderingen worden gefaciliteerd door de Rijdende School.

Stap 6 Congres in Nederland

Om een sterk netwerk te vormen en kennis uit te wisselen organiseren wij voor de vertegenwoordigers van de diverse landen een internationaal tweedaags congres in Nederland.

- Voorbereiding
- Organisatie van een tweedaagse bijeenkomst:
 - Dag 1 met elkaar spreken over kansen, bedreigingen, zwakten en sterkten
 - Dag 2 bezoek aan een kermis/museum/rijdende school enz.

Voor de organisatie wordt een eventorganisatiebureau ingeschakeld, zodat wij ons zelf kunnen richten op het inhoudelijk deel.

Stap 7 Eindrapport

Van alle kennis en ervaringen die zijn opgedaan in de gesprekken, bezoeken en op het congres wordt een eindrapport geschreven met conclusies en aanbevelingen. Samen met de België, Frankrijk,

Ierland, Zweden en Finland distilleren wij vanuit het evaluatierapport aanbevelingen richting alle deelnemende landen en gemeenschappen.

Van het project wordt een verslag gemaakt, waarin we onze bevindingen opschrijven. Dit verslag beschrijft in elk geval de overeenkomsten en verschillen tussen de verschillende borgingsplannen (indien aanwezig) van de kermisgemeenschappen in de deelnemende landen. Daarnaast gaat het verslag in op de overeenkomsten en verschillen, de gedeelde waarden van de kermisgemeenschappen in de Europese landen en de bedreigingen en kansen voor het voortbestaan van de reizende ondernemers. We doen verslag van de koppeling tussen maatschappelijke thema's als leegloop van het platteland, migratie, onderwijs en sociale inclusie. We geven een overzicht van de ontwikkelingen op kermisgebied en sluiten af met een gemeenschappelijke agenda. Voor het eindverslag willen wij ook de expertise inzetten van de immaterieel erfgoed en UNESCO experts uit België.

We hopen met deze procedure een aanzet te geven om op termijn te komen tot een dossier waarmee Nederland samen met Ierland, Zweden en Finland kan aansluiten bij de UNESCO Immaterieel Erfgoed bijschrijving van België en Frankrijk.